

การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กและเยาวชน: ศึกษากรณีเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

Victimization of Juvenile Trafficking: A Case Study of Sexual Exploitation

รพีภัทร จิตอุดมพัฒน์¹
Rapheepat Thitiudomphat¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้มีดังนี้ คือ 1) สถานการณ์การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ 2) ปัจจัย และสาเหตุที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ และ 3) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

ผลการศึกษาพบว่า การค้ามนุษย์นั้น มีวิวัฒนาการมาจากการค้าทาสในอดีตเรื่อยมา ต่อมาได้พัฒนาไปเป็นการค้าประเวณี โดยมีกฎหมายออกมาควบคุมการค้าประเวณีขึ้นมา จนมีการพัฒนาขึ้นไปอีกขั้นคือการส่งหญิงไทยไปค้าประเวณียังต่างประเทศ จากนั้นก็มีการนำหญิงต่างชาติเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นหญิงสาวที่มาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา และในเวลาต่อมาผู้ที่เข้ามาค้าประเวณีเริ่มเป็นผู้ที่มีอายุน้อยลง จึงทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์เกิดขึ้น โดยจะมีกลุ่มนายหน้า ผู้จัดหา หรือผู้นำพา ซึ่งจะคอยจัดหาเด็กหรือเยาวชนส่งไปค้าประเวณีตามสถานบริการประเภทต่างๆ ส่วนสาเหตุ และปัจจัยของการที่เด็กหรือเยาวชนตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นั้น มีปัจจัยซึ่งเป็นสาเหตุอยู่ 3 ประการ คือ

1) ปัจจัยทางด้านครอบครัว เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนมีปัญหาคือครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ หรือครอบครัวแตกแยก เช่น บิดามารดามีการทะเลาะวิวาทกัน โดยต่างไปมีครอบครัวใหม่และนำเด็กหรือเยาวชนไปให้ผู้อื่นอุปการะเลี้ยงดูแทน หรือในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่กับมารดาที่มีสามีใหม่ เด็กหรือเยาวชนก็จะมีปัญหากับบิดาใหม่ เนื่องจากรู้สึกว่าเขาขาดความอบอุ่นในครอบครัว รวมถึงลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาในลักษณะสนับสนุนตามใจลูกทุกอย่าง ทำให้เมื่อเติบโตมาเด็กหรือเยาวชนก็จะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา และถูกชักจูงได้ง่าย

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล

¹ Master of Arts, Criminology and Criminal Justice, Mahidol University

* Corresponding author. E-mail: sun_raphee@hotmail.com

2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ประกอบกับ ครอบครัวส่วนใหญ่มีบุตรหลายคน เมื่อมีรายได้ไม่แน่นอนและต้องมีรายจ่ายมากขึ้นทั้งค่าอาหารการกิน ค่าที่พักอาศัย และการศึกษาของบุตร ทำให้บิดามารดาไม่มีเงินส่งเสียเลี้ยงดูบุตรทุกคนได้ เกิดภาวะขาดเงินทอง และมีหนี้สิน

3) ปัจจัยทางด้านสังคม และชุมชน เนื่องจากสภาพชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่นั้นมีค่านิยมในเรื่องวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของ โดยนิยมส่งบุตรสาวไปทำงานยังต่างบ้านต่างเมือง เพื่อหาเงินมาให้ครอบครัวใช้จ่าย โดยไม่ได้สนใจว่าบุตรหลานของตนนั้นจะไปประกอบอาชีพอะไร เมื่อเห็นเพื่อนบ้านที่ไปทำงานยังต่างบ้านต่างเมืองประสบความสำเร็จกลับมา มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็อยากจะให้บุตรสาวของตนไปบ้าง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กและเยาวชน ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งในการแก้ปัญหานี้จะต้องมีทำงานร่วมกัน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในชุมชนเหล่านั้นด้วย โดยในส่วนของภาครัฐนั้นจะต้องเผยแพร่ให้ความรู้ และตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งผลกระทบในด้านต่างๆ, ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกับประชาชนโดยมีการเสริมสร้างความรู้ด้านการค้ามนุษย์ไปด้วย, เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องออกตรวจตรา และกวดขัน ตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นจุดเสี่ยงที่เด็กหรือเยาวชนอาจมีการลักลอบค้าประเวณีได้ และต้องดำเนินคดีอย่างจริงจังกับผู้ประกอบการ รวมทั้งนายหน้า หรือผู้จัดหาให้มีการค้าประเวณี ในส่วนของภาคประชาชนนั้นก็จะต้องมีส่วนร่วมด้วย กล่าวคือ บุคคลในครอบครัวควรดูแลเด็กหรือเยาวชนอย่างใกล้ชิด ให้ความรัก ความอบอุ่น และปลูกฝังให้เด็กหรือเยาวชนเห็นความสำคัญของปัญหา และต้องสังเกตว่ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยเฉพาะเด็กหรือเยาวชนที่ติดเกม หรือใช้ยาเสพติด ก็จัดเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ และในส่วนของชุมชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้ความสำคัญ ตระหนักถึงปัญหา และมีการเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องของการค้ามนุษย์ให้กับประชาชน และประชาชนจะต้องเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชนด้วย

คำสำคัญ: เด็ก หรือเยาวชน, การค้ามนุษย์, การตกเป็นเหยื่อ, การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ, แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

Abstract

This study was to investigate the state, factors and reasons for juveniles becoming the victims of human trafficking, and sexual exploitation.

The results revealed that human trafficking gradually evolved from slave trading in the past to prostitution currently. Even though prostitution was brought under control by law enforcement, prostitution progressed to sending Thai women to sell sex overseas. At the same time, foreign women, mostly from Laos, Myanmar, and Cambodia entered Thailand's sex trade. Soon, these commercial sex workers were getting younger and younger, which initiated

the human trafficking business, and having agents, providers or ring leaders who arrange the delivery of child prostitutes to many service facilities. Victimization in juvenile trafficking is caused by the following 3 factors:

1) Family Reasons: In families whose parents divorced or remarried and established new families, the children or youths from the old families were left with a guardian. Children staying with remarried mothers often ran into conflict with their step fathers, who lack family warmth. These children have low self-esteem, and become vulnerable and more dependent on others.

2) Economic Reasons: Most troubled children or youths came from poor families, having parents working as farmers or hired workers with inconsistent earnings as well as the fact that many families were burdened with lots of children. With a large family and inconsistent earnings, living and education costs increased tremendously until the parents were unable to provide for their children equally, causing family financial problems and debts.

3) Social and Community Reasons: Some communities place more value on material wealth. Locals preferred to send their offspring to work in foreign countries to support their families. Their desire for their daughters to work abroad was heightened when neighbors came back from working abroad and improved their living conditions with their foreign earnings.

This research recommends the collaboration of all public and private sectors, including the general public, to actively find preventive measures and solutions for the victims of juvenile trafficking. The public must be informed about the impact and be aware of common activities. At the same time, they must be made aware of human trafficking. The police officers should patrol the risk areas where sex may be secretly traded as well as arrest and charge the operators, agents, procurers, or anyone involved. People must get involved in the process as well. For example, family members should closely monitor their children's behavior, and provide them with love and warmth, as well as focus on the cause of problems to detect any changes that may lead to major problems later. More specifically, the children or youths hooked on drugs or games are vulnerable to becoming human trafficking victims. As for the community, community leaders, such as village heads, must be aware of the problems and disseminate knowledge on human trafficking among the locals, and the locals must keep their eyes open for suspicious activities in their community.

Keywords: Juvenile, Trafficking, Victimization, Sexual Exploitation, Preventive Measures and Solutions for Human Trafficking

ความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์ในปัจจุบันได้รับการพิจารณาว่า เป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรง โดยถือว่าเป็นปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งองค์การสหประชาชาติรับรองพิธีสารเรื่องการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ เมื่อ พ.ศ.2543 จึงถือว่าเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของประชาคมโลกในอันที่จะร่วมมือกันปราบปราม แก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปในศตวรรษที่ 21 แม้กระนั้นก็ตามในการดำเนินงานก็ยังประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้เนื่องจากความซับซ้อนของสาเหตุและปัจจัยที่ผลักดันให้มนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทั้งในและต่างประเทศ (ศิริพร สโครบานะ, 2548)

รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ประมาณการจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อย่างน้อย 700,000 คนต่อปี และจะเพิ่มขึ้นอีกมากกว่า 2,000,000 คน โดยมีผู้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อ และประมาณการว่าผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นหญิงและเด็กจำนวน 225,000 คน ซึ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) (ILO-IPEC): ยังมีการประมาณว่าผู้หญิงและเด็กจำนวน 80,000 คน ถูกส่งมายังประเทศไทยเพื่อทางเพศตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 โดยมาจากประเทศพม่าจำนวนมากที่สุด ตามด้วยจังหวัดยูนนานของประเทศจีนและประเทศลาว (องค์การทุนเพื่อพัฒนาสตรี, 2545) และจากรายงานของศูนย์ประชาบดี กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าในปี พ.ศ.2553 ทางศูนย์ประชาบดีได้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศจำนวนถึง 346 ราย และได้รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ จำนวนทั้งสิ้น 277 ราย (รายงานประจำปี ศูนย์ประชาบดี, 2553) ซึ่งประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับการค้าเด็กและหญิงใน 3 ลักษณะ กล่าวคือเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง เนื่องจากประเทศไทยมีการเปิดเผยของระบบข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพด้านการสื่อสาร รวมทั้งความสะดวกด้านเส้นทางคมนาคมภายในประเทศ จึงเป็นช่องทางที่จะแสวงหารายได้ของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ จึงถือได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เป็นปัญหาที่ประชาคมโลกห่วงใย และเร่งหามาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกัน เพราะถือว่าเป็นปัญหาการล่อลวงละเมิดสิทธิมนุษยชน และเป็นการกระทำที่ไร้ซึ่งมนุษยธรรมต่อเด็กและหญิงอย่างรุนแรง และมีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ “มนุษย์” ถูกลดทอนศักดิ์ศรีของความเป็นคนให้เป็นเพียง “สินค้า” ที่มีการซื้อขาย และเอารัดเอาเปรียบโดยไม่คำนึงถึงสภาพร่างกาย จิตใจ และความรู้สึก และถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ในหลายด้านด้วยกัน

จะเห็นได้ว่าปัญหาการค้าเด็กและเยาวชนเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศถือเป็นปัญหาระดับชาติแล้ว ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อโดยตรงด้วย เนื่องจากประเด็นที่จะต้องพิจารณา สำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการค้ามนุษย์ ส่วนใหญ่มักถูกกระทำทารุณต่างๆ คือ การถูกข่มขืน การละเมิดและทารุณ ทำร้ายร่างกาย การขาดสารอาหาร การข่มขู่คุกคามเพื่อให้เกิดความกลัว การเป็นทาส ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบตามมา คือ ประเด็นปัญหาสุขภาพของเด็กและเยาวชนเหล่านั้น ซึ่งรวมถึงสุขภาพทางร่างกาย และสุขภาพทางใจ เด็กและเยาวชนเหล่านั้น เมื่อกลับคืนสู่สังคมและครอบครัว ต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควรในการที่จะฟื้นฟูให้กลับสู่ภาวะปกติ โดยปัญหาสุขภาพที่พบส่วนใหญ่ในเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศนั้น เช่น

- ปัญหาการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เป็นจำนวนมากที่ถูกข่มขืน และถูกทารุณกรรมทางเพศ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่ติดโรคทางเพศสัมพันธ์ เช่น ซิฟิลิส และเริม เป็นต้น
- ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีเยาวชนบางรายที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และอายุครรภ์นานเกินกว่าที่จะยุติได้ ต้องรับภาระดูแลเด็กที่เกิดมาไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งหากบางรายไม่พร้อมที่จะรับภาระ มักจะนำเด็กไปทิ้งตามที่สาธารณะให้เป็นภาระของสังคม หรือก่ออาชญากรรมฆ่าลูกตนเอง
- ปัญหาการทำแท้งเถื่อน ซึ่งบางครั้งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไม่สามารถหาทางออกให้กับตนเอง กรณีตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จึงหันไปหาการทำแท้งเถื่อน ซึ่งทำให้เกิดการติดเชื้อบริเวณเชิงกราน มดลูกทะลุ และทำให้รังไข่เกิดแผล ซึ่งบางรายอาจเสียชีวิตไป
- ปัญหายาเสพติด พบว่าเด็กและเยาวชนบางรายที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด เพราะผู้ประกอบการค้ามนุษย์ต้องการให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้น อยู่ในการบังคับดูแลของตน โดยไม่คิดที่จะหลบหนีไป

นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่มักถูกล่อลวง บังคับ ขู่เข็ญ โดยมีได้เต็มใจ ดังนั้น เมื่อคนในครอบครัวต้องประสบปัญหาเช่นนี้ สมาชิกในครอบครัวย่อมมีความทุกข์ใจ ส่งผลถึงสุขภาพจิตใจ บางครอบครัวติดตามดาถึงกับล้มป่วย ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการรักษา ขณะเดียวกัน เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการช่วยเหลือกลับสู่ครอบครัวและชุมชน บางรายมีอาการป่วยทางจิต ทางร่างกาย หรือติดโรคร้าย ต้องตกเป็นภาระให้กับครอบครัวในการดูแลรักษาอีก ซึ่งครอบครัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเหล่านั้น ส่วนใหญ่ค่อนข้างมีฐานะยากจน ขณะเดียวกันชุมชนเองก็ต้องรับภาระในการดูแลเด็กและเยาวชนเหล่านั้นด้วย ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนชุมชน (วิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล, 2547)

ประเทศชาติก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เพราะจากปัญหาสุขภาพที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่ารัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณเป็นจำนวนมากในการป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนเหล่านั้น แทนที่จะนำเงินไปใช้ในการพัฒนาด้านอื่นๆ ของประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน และเป็นอนาคตของชาติ หากต้องมาเผชิญชะตากรรมและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แล้ว ประเทศนอกจากจะสูญเสียทรัพยากรบุคคลในวัยแรงงานแล้ว ยังส่งผลถึงอนาคตของชาติ หากเด็กที่ตกเป็นเหยื่อเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาเป็นอนาคตที่ขาดศักยภาพ ซึ่งส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศต่อไป จึงกล่าวได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ปัญหาดังกล่าวนอกจากจะมีผลกระทบต่อเหยื่อและครอบครัวแล้วยังส่งผลถึงภาพพจน์ของประเทศชาติและคนในสังคมด้วย (วิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล, 2547)

สถิติของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กและเยาวชนไทย ยังคงเป็นผู้เสียหายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยล่าสุดพบว่ามีผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แล้วเป็นจำนวนกว่า 2.5 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ถึงเกือบ 85% โดยในปี พ.ศ.2550 ยังพบว่ามีเด็กต่างชาติที่เข้ารับการคุ้มครองในกลุ่มผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ถึงจำนวน 487 คน โดยเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ถึงจำนวน 358 คน (www.thaihealth.or.th/healthcontent/new/7371)

ปัจจัยที่มีส่วนทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศทวีความรุนแรง ได้แก่ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในรูปธุรกิจที่ทำรายได้สูง ในขณะที่ความเสี่ยงและการลงทุนต่ำ และการพัฒนาประเทศที่ขาดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดช่องว่างทางสถานะเศรษฐกิจและสังคม

การเข้าถึงบริการของรัฐ เช่น บริการด้านการศึกษา บริการด้านสาธารณสุข บริการด้านสวัสดิการสังคม ฯลฯ ช่องว่างของกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมาย ความยากจน การมีสงคราม ความไม่สงบภายในประเทศ ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดช่องว่างของรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากขึ้น และนำไปสู่ความไม่มั่นคงของสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งปัญหาการค้ำมนุษย์ในปัจจุบันนั้น จะมีผู้ศึกษามากบ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในภาพรวมทั่วๆ ไปของปัญหาเท่านั้น แต่ปัญหาการค้ำมนุษย์เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชน ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยมากนัก ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากทุกภูมิภาคทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อศึกษาว่าเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ในแต่ละภูมิกษณานั้น มีสาเหตุและปัจจัยที่มีลักษณะที่แตกต่างกันหรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาและค้นหาถึงสถานการณ์ และพฤติกรรม และปัจจัยสำคัญต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมของกระบวนการค้ำมนุษย์ ที่เกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เพื่อหาวิธีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ และพฤติกรรมของการตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ของเด็กและเยาวชน ศึกษากรณีเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ
2. เพื่อศึกษาสาเหตุ และปัจจัยของการตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ของเด็กและเยาวชน ศึกษากรณีเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ของเด็กและเยาวชน ศึกษากรณีเฉพาะการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งแบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสาร ดัชนีบทกฏหมาย ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่างๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มตัวอย่างดังนี้
 - 2.1 เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ และได้รับความช่วยเหลือให้อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพทั้ง 4 แห่ง ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี, สถานคุ้มครอง

และพัฒนาอาชีพบ้านนาวิสัย จังหวัดนครราชสีมา, สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพภาคใต้ (บ้านศรีสุราษฎร์) จากผู้ที่มีสัญชาติไทย และสัญชาติอื่น อาทิ พม่า ลาว และเขมร ที่ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ แห่งละ 5 คน รวมจำนวน 20 คน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพทั้ง 4 หน่วยงานข้างต้น ที่ให้ความดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หน่วยงานละ 1 คน จำนวน 4 คน

2.3 เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในการจับกุม ปราบปราม และดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ ที่มีประสบการณ์การทำงานในลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี จากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวนประมาณ 3-4 คน

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสกัดประเด็นการวิจัยให้ครอบคลุม ประเด็นการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยครบถ้วน ซึ่งแบบสัมภาษณ์สำหรับเด็กและเยาวชนมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน และแบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ คือ ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ของสถานแรกรับ และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ส่วน

เมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน และนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหาให้เด็กหรือเยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าการค้ามนุษย์นั้น มีวิวัฒนาการมาจากการค้าทาสในอดีตเรื่อยมา ต่อมาได้พัฒนาไปเป็นการค้าประเวณี โดยมีกฎหมายออกมาควบคุมการค้าประเวณีขึ้นมา จนมีการพัฒนาขึ้นไปอีกขั้นคือ มีการส่งหญิงไทยไปค้าประเวณียังต่างประเทศ จากนั้นก็มีการนำหญิงต่างชาติเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นหญิงสาวที่มาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา และในเวลาต่อมาผู้ที่เข้ามาค้าประเวณีเริ่มเป็นผู้ที่มีอายุน้อยลง จึงทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์เกิดขึ้น โดยจะมีกลุ่มนายหน้า ผู้จัดหาหรือผู้นำพา ซึ่งจะคอยจัดหาเด็กหรือเยาวชน ส่งไปค้าประเวณีตามสถานบริการประเภทต่างๆ ส่วนปัจจัยซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มีอยู่ 3 ประการ คือ

1) ปัจจัยทางด้านครอบครัว เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนมีปัญหาคือครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ หรือครอบครัวแตกแยก เช่นบิดามารดาเลิกรากัน โดยต่างไปมีครอบครัวใหม่และนำเด็กหรือเยาวชนไปให้ผู้อื่นอุปการะเลี้ยงดูแทน หรือในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่กับมารดาที่มีสามีใหม่เด็กหรือเยาวชนก็จะมีปัญหากับบิดาใหม่เนื่องจากรู้สึกว่าเขาความอบอุ่นในครอบครัว หรือกรณีที่บิดามารดามีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัวซึ่งทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมที่ไม่ดี และเกิดความเครียดจนต้องหนีออกมาจากบ้านไปอยู่ที่อื่น รวมถึง

ลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาในลักษณะสนับสนุนตามใจลูกทุกอย่างทำให้เมื่อเติบโตมาเด็กหรือเยาวชนก็จะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา และถูกชักจูงได้ง่าย

2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ประกอบกับครอบครัวส่วนใหญ่มีลูกหลายคน เมื่อมีรายได้ไม่แน่นอน และต้องมีรายจ่ายมากขึ้น ทั้งค่ากินค่าอยู่ และการศึกษาของบุตร ทำให้บิดามารดาไม่มีเงินส่งเสียเลี้ยงดูบุตรทุกคนได้ เกิดภาวะขัดสนเงินทอง ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากบุคคลอื่น ทำให้เมื่อเด็กหรือเยาวชนไม่ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น จะต้องเข้าสู่วัยทำงานที่เร็วขึ้นเมื่อมีการศึกษาน้อยจึงไม่มีโอกาสที่จะเลือกงานได้ จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มนายหน้าหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนไปทำการค้าประเวณีได้โดยใช้เงินเป็นสิ่งจูงใจ เนื่องจากมีรายได้ดีจึงเป็นเหตุให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ง่าย

3) ปัจจัยทางด้านสังคม และชุมชน เนื่องจากสภาพชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่นั้นมีค่านิยมในเรื่องวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของ โดยนิยมส่งบุตรสาวไปทำงานยังต่างประเทศ หรือตามเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามหัวเมืองใหญ่ เพื่อหาเงินมาให้ครอบครัวใช้จ่าย โดยไม่ได้สนใจว่าบุตรหลานของตนนั้นจะไปประกอบอาชีพอะไร เมื่อเห็นเพื่อนบ้านที่ไปทำงานประสบความสำเร็จกลับมา มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็อยากจะให้บุตรสาวของตนไปบ้าง จนเป็นเหตุให้กลุ่มนายหน้า หรือผู้จัดหา ใช้โอกาสนี้ในการหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนไปทำงาน โดยหลอกว่ามีรายได้ที่ดี จนในที่สุดเมื่อไปถึงประเทศไทย ก็จะถูกบังคับให้ค้าประเวณีต่อไป

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กและเยาวชนทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งในการแก้ปัญหานี้จะต้องมีทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในชุมชนเหล่านั้นด้วย โดยในส่วนของภาครัฐนั้นจะต้องเผยแพร่ให้ความรู้ และตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งผลกระทบในด้านต่างๆ, ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกับประชาชนโดยมีการเสริมสร้างความรู้ด้านการค้ามนุษย์ไปด้วย, เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องออกตรวจตราและกวาดขันอย่างจริงจัง ตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นจุดเสี่ยงที่เด็กหรือเยาวชนอาจมีการลักลอบค้าประเวณีได้ และต้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบการ รวมทั้งนายหน้า หรือผู้จัดหาที่จัดให้มีการค้าประเวณี ในส่วนของภาคประชาชนนั้นก็ต้องมีส่วนร่วมด้วย กล่าวคือ บุคคลในครอบครัวควรดูแลเด็กหรือเยาวชนอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น และปลูกฝังให้เด็กหรือเยาวชนเห็นความสำคัญของปัญหา และต้องสังเกตว่ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยเฉพาะเด็กหรือเยาวชน ที่ติดเกม หรือใช้ยาเสพติด ก็จัดเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ และในส่วนของชุมชนนั้นผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้ความสำคัญ ตระหนักถึงปัญหา และมีการเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องของการค้ามนุษย์ให้กับประชาชน และประชาชนจะต้องเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชนด้วย

สรุป อภิปรายผล

1. สถานการณ์ และพฤติกรรมของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน

ผลการศึกษาสถานการณ์การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนพบว่า การค้ามนุษย์นั้นมีวิวัฒนาการมาจากการค้าทาสในสมัยอดีต และเมื่อมีการเลิกทาสในสมัยรัชกาลที่ 5 แล้ว ก็มีการพัฒนาไปเป็นการค้าประเวณีโดยมีการออกกฎหมายมารองรับเพื่อควบคุมจำนวนโสเภณี จนกระทั่งในเวลาต่อมา ก็มีการพัฒนาโดยการส่งหญิงไทยไปค้าประเวณียังต่างประเทศ และจากนั้นยังมีการนำพาหญิงจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อการค้าประเวณียังประเทศไทย ซึ่งสถานการณ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรื่อยมา จนกระทั่งปัจจุบัน สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะบทบัญญัติในกฎหมายหลายฉบับที่พบว่า มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่น พระไอยการลักษณะลักพา พ.ศ.1901 พระไอยการลักษณะผัวเมีย พ.ศ.1904 เป็นต้น โดยหญิงที่มาประกอบอาชีพโสเภณีนี้นั้นมีหลักฐานแน่ชัดว่าพัฒนามาจากเป็นนางทาส (ขจร จักรประณีต, 2539) และในเวลาต่อมาผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าประเวณีเริ่มมีอายุที่น้อยลง เนื่องจากผู้ที่มาซื้อบริการมีความต้องการซื้อบริการจากเด็กหรือเยาวชนมากขึ้น สอดคล้องกับรายงานของกองนโยบายและแผนงานเยาวชน (2536) ที่ว่าในช่วงปี พ.ศ.2531 จนถึงปัจจุบัน ปัญหาการค้าผู้หญิงและเด็กเพิ่มมากขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะในปัญหาการค้าประเวณี โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งเชื่อว่ามีผู้หญิงและเด็กที่ค้าประเวณีในช่วงนี้มากถึง 400,000 คน โดยร้อยละ 40 ของทั้งหมด คือ ประมาณ 160,000 คน เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี

จากการที่เด็กหรือเยาวชนเป็นที่ต้องการของตลาดการค้าประเวณีทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์เกิดขึ้นเพื่อที่จะสรรหาเด็กหรือเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อส่งไปตามสถานบริการประเภทต่างๆ โดยจะมีกลุ่มนายหน้าหรือผู้นำพา จะเข้าไปหาเด็กหรือเยาวชนถึงภายในหมู่บ้านตามชนบทห่างไกล เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ซึ่งบางครอบครัวมีบุตรหลายคนทำให้ไม่มีเงินส่งเสียเลี้ยงดูบุตรทุกคนได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบกับเด็กหรือเยาวชนมีการศึกษาน้อย ทำให้ต้องออกจากโรงเรียนในอายุน้อย เมื่อออกจากโรงเรียนแล้วเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็จะไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ หรือบางคนก็ประกอบอาชีพจะต้องทำงานหนัก ทำให้กลุ่มนายหน้า หรือผู้นำพาได้อาศัยโอกาสนี้ เข้าไปชักชวนโดยหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนให้ไปทำงานยังต่างถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะหลอกลวงให้ไปทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟอาหาร ตามร้านอาหารประเภทร้านคาราโอเกะ โดยจะบอกว่ามีรายได้ดี เป็นงานสบาย และสามารถเก็บเงินส่งไปให้บิดามารดาใช้จ่าย จึงทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้หลงเชื่อ โดยไม่ได้ไตร่ตรองให้ดี ประกอบกับบางครอบครัวนั้น บิดามารดาจะเป็นผู้ส่งเสริมให้ลูกสาวของตนให้ไปทำงานต่างถิ่น เนื่องจากเป็นค่านิยมของชุมชนที่ส่งลูกสาวไปหาเงินเพื่อนำไปสร้างบ้านหลังใหม่ให้บิดามารดา จึงทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องกระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก: ศึกษากรณีบ้านเกร็ดตระการของวิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล (2547) ที่กล่าวว่า หญิงและเด็กมีจุดเริ่มต้นของการตกเป็นเหยื่อโดยถูกชักชวนมาจากครอบครัวในชนบท ซึ่งมีทั้งคนในหมู่บ้าน นอกหมู่บ้าน และญาติ เป็นสื่อกลางในการชักชวน ส่วนปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อคือ ปัจจัยพื้นฐานของเหยื่อที่มีลักษณะเฉพาะ อันได้แก่ เพศ อายุ และการศึกษา โดยพบว่าเหยื่อที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี และไม่ได้รับการศึกษา มีโอกาสเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อได้มากกว่ากลุ่มอื่น ปัจจัยส่วนบุคคลคือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ค่านิยมการกตัญญูกตเวที และพฤติกรรมการเล่นแบบทางสังคม ปัจจัยด้านครอบครัวมาจากครอบครัวเดี่ยว มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง แต่เนื่องจาก

ค่านิยมการแข่งขันกันทางวัตถุนิยมของชุมชน ครอบครัวจึงผลักดันให้บุตรสาวออกไปทำงานต่างถิ่น รวมทั้งการไม่มีงานทำ และขาดโอกาสในการยกระดับรายได้ ปัญหามาระเหินสินของครอบครัว การไม่มีที่ดินทำกิน

2. สาเหตุ และปัจจัยของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

1) ด้านครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คน ส่วนใหญ่มีปัญหาครอบครัวในลักษณะที่แตกต่างกัน คือ

- ลักษณะของครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากบิดาหรือมารดาเสียชีวิต, ทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิต หรือบิดามารดาเลิกร้างกัน โดยแต่ละคนต่างไปมีครอบครัวใหม่ ในขณะที่เด็กหรือเยาวชนนั้นยังเยาว์วัย ซึ่งเมื่อเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดามารดาแล้ว กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ก็ต้องไปพักอาศัยอยู่กับคนอื่น หรือญาติพี่น้องของบิดามารดานั้น ทำให้เด็กกลุ่มนี้เมื่อเติบโตมาก็จะรู้สึกขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เนื่องจากบุคคลที่เลี้ยงดูมานั้นไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริง ทำให้เกิดปมด้อยกับตนเอง
- ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ไม่ดี คือกลุ่มตัวอย่างที่เกิดมาในครอบครัวที่แตกแยก เช่น บิดามารดามักจะทะเลาะกันเป็นประจำ เด็กหรือเยาวชนมีเรื่องทะเลาะกับบิดามารดา หรือบิดามารดาเลิกร้างกันไปมีครอบครัวใหม่ ทำให้เด็กหรือเยาวชนจะต้องอาศัยอยู่กับภรรยาหรือสามีใหม่ของบิดามารดา ทำให้บิดามารดาไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดูแลบุตรของตนเท่าที่ควร จนทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว และเมื่อเด็กหรือเยาวชนมีความรู้สึกเช่นนี้อยู่ในจิตใจแล้ว ก็จะพยายามที่จะต่อต้านครอบครัวของตนด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งไม่ยอมที่จะอยู่ที่บ้านของตน เนื่องจากไม่มีความสุข และต้องออกมาใช้ชีวิตอยู่ข้างนอกบ้าน และเปิดโอกาสให้กลุ่มนายหน้านั้นเข้ามาหลอกลวงให้ไปทำงานโดยใช้เงินเป็นสิ่งล่อใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2547) กล่าวว่า “ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่เล็กที่สุดในสังคม แต่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในสังคม ครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกัน และเป็นพลังที่สำคัญที่จะปกป้องคุ้มครองสมาชิกทุกวัยในครอบครัวให้พ้นจากปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ ในทางกลับกันปัญหาสังคมหลายๆ ปัญหา ก็มีแหล่งกำเนิดมาจากครอบครัวเช่นกัน เนื่องจากปัจจุบันสถาบันครอบครัวอ่อนแอลง ครอบครัวเดียวมีมากขึ้น ทำให้ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นครอบครัวขยายที่สามารถพึ่งพากันได้ขาดหายไป”
- การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว จะมีรูปแบบการเลี้ยงดูแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบหลักๆ คือ การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้อารมณ์ ปล่อยปละละเลย หรือระเบียบเคร่งครัด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน แต่บางครั้งก็อาจจะทำให้เกิดผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กเช่นกัน กล่าวคือ แม้ซึ่งรักลูกมากเกินไป ปกป้องและห่วงหากลูกมากเกินไป ตามใจหรือคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา จึงอาจง่ายต่อการถูกล่อลวงหรือชักจูงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องปัจจัย

สภาวะแวดล้อมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวของ (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, 2549) ที่กล่าวว่า “แม่ซึ่งรักลูกมากเกินไป ปกป้องและห่วงแหนลูกมากเกินไป ตามใจหรือคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา จึงอาจง่ายต่อการถูกล่อลวงหรือชักจูงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้”

2) ด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งเช่นกัน ที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากค่านิยมบริโภคนิยม และการให้คุณค่ากับฐานะทางการเงินมากกว่าคุณงามความดี จึงทำให้เด็กหรือเยาวชนจำเป็นที่จะต้องชวนขายเพื่อแสวงหาให้ได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คน ส่วนใหญ่มีสาเหตุหลายประการ เช่น

- มีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นอาชีพที่ใช้แรงงาน และมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เนื่องจากมีปัจจัยภายนอกหลายปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ กล่าวคือ ในด้านการเกษตรกรรมนั้นต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ จึงทำให้ไม่มีผลผลิตที่แน่นอน เมื่อไม่มีผลผลิตที่แน่นอน รายได้จากการทำงานจึงไม่สามารถกำหนดได้ ประกอบกับครอบครัวของเด็กและเยาวชนบางคนนั้น บิดามารดามีบุตรหลายคน ทำให้มีรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ไม่มีเงินพอหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวได้ครบสมบูรณ์
- การไม่มีงานทำ และขาดโอกาสในการยกระดับรายได้ หรือเปลี่ยนแปลงอาชีพ ของครอบครัวจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บิดามารดาจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยจะทำงานเป็นหลัก ซึ่งครอบครัวกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้จะทำงานปีละ 1 ครั้ง ซึ่งหลังจากที่เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเสร็จ บิดามารดาก็ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ นานหลายเดือน ซึ่งในระหว่างนั้น บางครอบครัวก็จะอยู่บ้านเฉยๆ หากินตามธรรมชาติเก็บผัก หาปลาตามหนองน้ำเพื่อนำมาประกอบอาหารรับประทาน จึงทำให้ขาดโอกาสไม่มีรายได้ เนื่องจากไม่สามารถที่จะหาอาชีพอื่นทำในระหว่างนั้นได้
- ปัญหาเกี่ยวกับภาระหนี้สินของครอบครัว กล่าวคือเมื่อครอบครัวไม่ได้ทำงานประกอบอาชีพในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน จึงไม่มีรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากบุคคลอื่นมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของชิพแมน (Shipman) อ้างถึงใน ปฐมวดี ปัทมาโรจน์ (2542) อธิบายถึงการมองความยากจนได้ ดังนี้

1. ผู้ที่ยากจน เพราะไม่สามารถจะเข้าถึงซึ่งสิ่งทีอำนาจประโยชน์ทางสังคม อันจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตได้ เช่น ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ไม่มีสถานศึกษาที่ดีพอ ไม่มีสถานบริการสุขภาพและอนามัยที่เหมาะสม เป็นต้น
2. ผู้ที่ยากจน เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดของสังคม เนื่องจากความยากจนเป็นเรื่องของการมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของรายได้ เป็นเรื่องของการกระจายรายได้ที่ไม่ยุติธรรม
3. ผู้ที่ยากจน เพราะเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการยกระดับรายได้ของตน หรือขาดโอกาสในการเปลี่ยนอาชีพที่มีรายได้สูงกว่า ตลอดจนขาดโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม

โดยสรุป ความยากจนด้านใดด้านหนึ่งข้างต้นถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กหรือเยาวชน อาจต้องเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้น ปัญหาเศรษฐกิจจึงนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้บุคคล ต้องตกอยู่ในสถานะที่เสี่ยงต่อการตกอยู่ภายใต้วงล้อมของปัญหาอื่นๆ ได้โดยง่ายและอาจส่งผลสืบเนื่อง ไปถึงความด้วยโอกาสทางสังคมในด้านอื่นๆ ด้วย

3) ด้านสังคมและชุมชน

ปัจจุบันพบว่าสภาพของสังคมเริ่มอ่อนแอลง โดยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคมย่อมไม่ค่อย ให้ความสำคัญต่อกัน ดำเนินชีวิตด้วยตนเอง โดยไม่พึ่งพาผู้อื่น จึงทำให้ขาดความคุ้มครองทางสังคม ประกอบกับผู้คนจะให้ความสำคัญกับสมัยนิยม ค่านิยมต่างๆ และให้ความสำคัญในเรื่องวัตถุนิยม ซึ่งเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ได้ดังนี้

- ค่านิยมในเรื่องวัตถุนิยม จากผลการศึกษาพบว่าเด็กหรือเยาวชนเป็นจำนวนมาก มีค่านิยมในเรื่องวัตถุนิยมตามกระแสสังคมในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของ มากกว่าในเรื่องศีลธรรม คุณความดี ซึ่งส่วนหนึ่งก็มาจากการปลูกฝังของครอบครัว เช่น ในเรื่องความกตัญญูกตเวทิต่อบิดามารดา โดยอยากจะมีบ้านหลังใหม่ อยากมีรถยนต์ หรือทรัพย์สินอื่นๆ ให้กับบิดามารดา กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้จึงพยายามที่จะขวนขวายเพื่อให้ ได้มาด้วยการหาเงินประกอบอาชีพ แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านการศึกษาซึ่งเรียนมาน้อย จึงไม่มีโอกาสจะหางานทำที่ถูกต้องตามศีลธรรม เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็ต้องดิ้นรน เพื่อไปหางานทำยังต่างแดน จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มนายหน้าหลอกลวงได้ง่าย โดยใช้เงิน เป็นสิ่งล่อเพื่อจูงใจที่จะนำเด็กหรือเยาวชนไปเพื่อการค้ามนุษย์ต่อไป สอดคล้องกับมัวร์ เวสเตอร์ อ้างถึงใน จามะรี พัทธทรัพย์ (2529) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย และพบว่าสตรีต้องออกจากบ้านไปรับจ้างทำงานและหารายได้มาสู่ครอบครัวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดครอบครัวเดี่ยวที่มารดาหาระเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง ซึ่งลักษณะของ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ ส่งผลให้ทัศนคติของสมาชิกในครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลง ไปด้วย โดยให้ความสนใจกับการแสวงหารายได้ให้มากขึ้น การใช้ประโยชน์จากเครื่อง อำนวยความสะดวกสูงขึ้น เนื่องจากสตรีไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษาความเรียบร้อย ในบ้านอีกต่อไป และนำไปสู่การให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ

นอกจากนี้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ยังมีบทบาทสำคัญ ต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะสตรี ในชนบท ซึ่งปัจจุบันสตรีเหล่านี้มีความเป็นอิสระสูง รวมถึงมีบทบาทและภาระทางสังคม สูงขึ้น ทำให้เกิดค่านิยมการเคารพนับถือผู้ที่มีความรู้ทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดี ครอบครัว ในสังคมชนบทจึงมีความต้องการที่จะให้สมาชิกในครอบครัวเข้าสู่สังคมเมือง ซึ่งแนวคิด ดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติที่เน้นไปให้ความสำคัญกับคุณค่าของวัตถุ และความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ทำให้เกิดการแข่งขันกันในกลุ่มเพื่อนร่วมหมู่บ้าน เพื่อความมีหน้ามีตาของครอบครัวญาติพี่น้อง และกลายเป็นช่องทางของเหล่านักฉ้อโกง ในกระบวนการค้ามนุษย์ ที่จะแสวงหาโอกาสจากความอยากรู้ อยากได้ของกลุ่มบุคคล เหล่านี้ เพื่อชักจูง หลอกลวง ล่อลวง หรือบีบบังคับให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ในที่สุด

- การอพยพโยกย้ายถิ่นเพื่อออกหางานทำ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กหรือ เยาวชน หลังจากที่ไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว ก็จะมาอยู่บ้านช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพ

เล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้จะไม่มีอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ จึงทำให้ไม่มีรายได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีค่านิยมอย่างหนึ่งคือ การไปหางานทำยังต่างบ้านต่างเมือง เนื่องจากเห็นคนอื่นที่อยู่ในชุมชนเดียวกันได้ไปทำงานแล้ว ประสบความสำเร็จโดยสามารถหาเงินมาสร้างบ้านหลังใหม่ ซื้อรถยนต์คันใหม่ให้กับครอบครัว จึงต้องการเลียนแบบเพื่อที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงว่าจะไปประกอบอาชีพใด เพียงแต่คิดว่าจะหาเงินมาให้กับครอบครัวให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนลส์ แอนเดอร์สัน อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ให้นิยามการเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง คือ การที่ประชากรในชนบทย้ายถิ่นไปสู่เมืองเพื่อตั้งถิ่นฐานหลักแหล่ง ชาวชนบทเหล่านี้จะเปลี่ยนไปสู่การมีวิถีชีวิตแบบเมือง ทั้งในด้านการดำรงชีพ การแต่งกาย หรือทัศนคติที่นิยมในวัตถุเป็นสำคัญ จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัว มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เร็วเกินไป กล่าวคือ มีความเป็นเอกราช คือ มีประชากรมาก การแข่งขันสูง ทุกคนแสวงหาความมั่นคงทางหน้าที่การงาน และฐานะทางการเงิน เป็นสังคมวัตถุนิยม ยอมรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สมาชิกในสังคมจึงแสวงหารายได้เพื่อสนองความต้องการด้านวัตถุต่าง ๆ เช่น บ้านหรูในสังคม มีระดับ รถยนต์ราคาแพง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ง่ายดาย

3. ลักษณะการหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

โดยภาพรวมพบว่าการที่เด็กหรือเยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1) เด็กหรือเยาวชนสัญชาติไทย ที่พักอาศัยอยู่ตามชนบทในต่างจังหวัด จะถูกหลอกลวงให้เข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ตามจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเด็กหรือเยาวชนส่วนใหญ่ จะมาจากครอบครัวในชนบท ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อนั้น จะมีบุคคลซึ่งเป็นนายหน้าในหมู่บ้าน หรือนายหน้านอกหมู่บ้าน โดยบางคนรู้จักกับเด็กหรือเยาวชนมาก่อน โดยจะอาศัยโอกาสที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งอาศัยอยู่ตามชนบททางไกล อายุยังน้อย ขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต มีการศึกษาหรือมีคุณวุฒิต่ำจึงอาจรู้ไม่เท่าทันผู้ใหญ่ซึ่งถูกชักจูงได้ง่าย โดยใช้เงินเป็นสิ่งจูงใจ

2) เด็กและเยาวชนต่างชาติ ส่วนใหญ่จะมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะถูกหลอกลวงให้เข้ามาค้าประเวณียังประเทศไทย โดยจะมีกลุ่มนายหน้าที่เป็นคนสัญชาติเดียวกัน และพักอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน อาศัยความสนิทคุ้นเคยเข้ามาตีสนิทเด็กหรือเยาวชน และใช้โอกาสพูดชักชวนหลอกลวงให้เข้ามาทำงานที่ประเทศไทย โดยจะชักชวนให้เข้ามาทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟตามร้านอาหาร เมื่อเด็กหรือเยาวชนหลงเชื่อก็จะพาเข้ามาทำงานยังประเทศไทย จากนั้นนายจ้างที่รับเด็กหรือเยาวชนเข้าทำงานก็จะบังคับให้ค้าบริการทางเพศต่อไป ซึ่งเด็กหรือเยาวชนจำต้องทำงานเนื่องจากก่อนที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย กลุ่มนายหน้าจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ ทำให้เมื่อเข้ามายังประเทศไทยแล้ว เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็จะมีหนี้สิน จึงจำเป็นต้องทำงานเพื่อหาเงินใช้หนี้ให้กับกลุ่มนายหน้าต่อไป เมื่อไม่มีวิธีใดเด็กหรือเยาวชนจำต้องค้าประเวณี ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการค้ามนุษย์ เมื่อเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้หลงเชื่อกลุ่มนายหน้าเหล่านี้แล้ว กลุ่มนายหน้าก็จะนำพาเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ส่งต่อเข้ามายังประเทศไทย โดยผ่านกลุ่มที่เป็นผู้นำพาเข้ามาอีกต่อหนึ่งจนถึงจุดหมายปลายทางซึ่งจะมีการทำงานเป็นกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน

นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กหรือเยาวชนบางคนถูกบุคคลซึ่งเป็นญาติพี่น้อง หรือผู้ที่เคยไปทำงาน ในลักษณะนี้มาก่อนเข้ามาชักชวนไป เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนเห็นว่าบุคคลเหล่านี้เคยไปทำงานมาก่อน และประสบความสำเร็จ มีทรัพย์สิน เงินทอง รวมทั้งมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเด็กหรือเยาวชน กลุ่มนี้ไม่ได้ไตร่ตรอง หรือคำนึงถึงว่างานนั้นมีลักษณะอย่างไร คิดเพียงแต่ว่าจะหาเงินมาได้อย่างไรเท่านั้น จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้

อีกทั้งยังพบว่าเด็กหรือเยาวชนบางคนถูกเพื่อนสนิท หรือเพื่อนที่เคยทำงานด้วยกันมาก่อน ชักชวน โดยเด็กหรือเยาวชนส่วนใหญ่จะหลงเชื่อเพื่อนได้ง่าย เนื่องจากอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน และมีค่านิยม ตามเพื่อน เห็นเพื่อนมีก็อยากจะมีด้วย โดยไม่คำนึงถึงวิธีที่จะได้มาโดยวิธีที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม

และเด็กหรือเยาวชนบางคนซึ่งเป็นส่วนน้อยตัดสินใจเข้ามาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจเอง สาเหตุเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน กับทั้งค่านิยมในวัตถุนิยม โดยเด็กหรือ เยาวชนต้องการสร้างบ้านใหม่ให้กับบิดามารดา อยากจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อเห็นคนที่อยู่ในชุมชน มาทำงานในลักษณะนี้ จึงตัดสินใจประกอบอาชีพดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนนั้นเกิดจากการที่มีผู้มา ชักชวนมากกว่าที่จะตัดสินใจมาทำเอง ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ส่วนใหญ่มีความต้องการ มีชีวิตรอดเป็นพื้นฐานเบื้องต้นอยู่แล้วตามที่ Maslow อ้างถึงใน จิรภา เติงไตรรัตน์ (2543) ได้อธิบาย พฤติกรรมของมนุษย์ว่าถูกเร้าให้กระทำโดยกลุ่มความต้องการ 2 ประเภท คือ ความต้องการพื้นฐานเพื่อ มีชีวิตรอด (Basic Needs) และความต้องการขั้นสูง (Meta Needs) ดังนั้น เมื่อมีคนมาติดต่อเด็กหรือ เยาวชนก็จะตัดสินใจได้ง่าย โดยไม่สนใจว่างานที่ตนจะต้องไปทำนั้นเป็นงานอะไร งานที่ถูกต้องหรือไม่ เห็นคนอื่นไปทำแล้วได้เงินมาก็อยากจะไปทำบ้าง เนื่องจากเมื่อกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ขาดความต้องการ จึงทำให้หลงเชื่อผู้ที่มาชักชวนโดยหวังว่าจะสามารถทำให้บรรลุความต้องการได้นั่นเอง

4. แนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กและเยาวชน

ปัญหาการค้ามนุษย์นั้นถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญระดับชาติ เนื่องจากถือว่าการกระทำในลักษณะ ดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ไม่เพียงแต่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์นั้นจะได้รับ ผลกระทบทั้งทางร่างกาย และจิตใจแล้ว ครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน รวมถึง สังคมและประเทศชาติด้วย ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งในการ แก้ปัญหานี้จะต้องมีทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในชุมชนเหล่านั้นด้วย โดยในส่วนของภาครัฐนั้นจะต้องเผยแพร่ให้ความรู้ และตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งผลกระทบ ในด้านต่างๆ ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ร่วมประชาชนโดยมีการเสริมสร้างความรู้ด้านการค้ามนุษย์ ไปด้วย, เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องออกตรวจตรา และกวาดขัน ตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นจุดเสี่ยงที่เด็กหรือเยาวชน อาจมีการลักลอบค้าประเวณีได้ และต้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบการ รวมทั้งนายหน้า หรือผู้จัดหา ให้มีการ ค้าประเวณีอย่างจริงจัง ในส่วนของภาคประชาชนนั้นก็ต้องมีส่วนร่วมด้วย กล่าวคือ บุคคลในครอบครัว ควรดูแลเด็กหรือเยาวชนอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น และปลูกฝังให้เด็กหรือเยาวชนเห็น ความสำคัญของปัญหา และต้องสังเกตว่ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยเฉพาะเด็กหรือเยาวชน ที่ติดเกม หรือใช้ยาเสพติด ก็จัดเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ และในส่วนของชุมชนนั้น ผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้ความสำคัญ ตระหนักถึงปัญหา และมีการเผยแพร่ ให้ความรู้ในเรื่องของการค้ามนุษย์ให้กับประชาชน และประชาชนจะต้องเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กหรือเยาวชน ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์ ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมทางสังคม ที่ถือว่าการกระทำที่ทำลายคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ปัจจุบันสถานการณ์ดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งกลุ่มนายหน้า ผู้จัดหา หรือผู้นำพา ก็มีวิธีการที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นในการหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งกลุ่มขบวนการเหล่านี้จะเข้าไปหลอกลวงเด็กหรือเยาวชนจากในหมู่บ้านตามชนบททางไกล เพื่อล่อลวงว่าจะให้ไปทำงานตามร้านอาหาร แต่กลับพาไปค้าบริการทางเพศตามร้านคาราโอเกะ หรือตามแหล่งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามจังหวัดต่างๆ จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้หลายประเทศให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม และให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว เพื่อที่จะหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาดังนี้

ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการพัฒนา เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศในภูมิภาคไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้สังคมโลกกลายเป็นสังคมเดียวกัน ดังนั้น การที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดไปได้ ภาครัฐส่งเสริมความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่ใช้ช่องทางความได้เปรียบเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ถึงในพื้นที่ส่งเสริมการศึกษาให้แก่ประชาชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม และไม่ตกเป็นเหยื่อของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใด

ส่งเสริมให้มีอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างงาน และสร้างรายได้หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว เพื่อป้องกันมิให้เกิดการอพยพโยกย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ของประชาชน

ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อคุ้มครองกันเองของสมาชิกในชุมชน

องค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างบูรณาการ และเอาจริงเอาจังในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยจะต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ เพื่อเป็นการกำจัดต้นเหตุแห่งปัญหาให้หมดไป

เอกสารอ้างอิง

- ขจร จักรประณีต. (2539). การเปรียบเทียบมูลเหตุจูงใจในการค้าประเวณีของเด็กหญิงและสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จามะรี พัทธกิจวงศ์. (2529). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. (2543). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปฐมาวดี ปัทมาโรจน์. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นขอทาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2547). ประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์และสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “เรื่องการค้ามนุษย์”.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2549). การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อ และกลุ่มเสี่ยงที่มีผลทำให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก. รายงานการวิจัยเสนอกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล. (2547). กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก: ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดตระการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร สโครบานะ และคณะ. (2540). การค้าหญิง: ฤทธิสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้หญิง.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม: แนวทางการศึกษาวิเคราะห์และวางแผน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.